

Alm. Røllike

Achillea millefolium

En flerårig plante, der vokser vildt på hele den nordlige halvkugle.

Planten findes også forædlet og dyrkes i prydhaver. Den er så almindelig, at det kan undre, hvordan den kan opnå en plads, blandt havens specielle urter, men den rummer mere, end man skulle tro ved første øjekast, både magiske og medicinske egenskaber:

Røllikes blade vokser helt fra grunden op langs den stive stængel, og afgiver en krydret duft, hvis de fjernes, et sikkert tegn på, at også denne urt blev skabt med et formål.

Det er en nøjsom urt, der trives på de magreste jorder. Den spirer frem, hvor bomber og jordskælv har efterladt jorden fuld af brokker og ruiner.

Tidligere kaldtes den 'tømrerurt', fordi det var røllikens blade tømreren greb til, når hans skarpe redskaber havde forårsaget et uheld, og en blødning skulle stoppes.

Også i militæret fandt dens blodstillende egenskaber anvendelse og var længe en fast bestanddel af soldaters oppakning. Den kunne afhjælpe diarre men også forstoppelse.

Det formodes, at også de germanske stammer benyttede sig af planten, længe før de blev harmoniseret med romerriget.

De kraftige bitterstoffer har været brugt til så

Middelalderhaven fakta:

Almindelig røllike findes næsten overalt.

I græsplænen, i grøftkanter, på overdrev, på kirkediget, vedvarende græsarealer og tørre steder.

Tema 8a: Lægeplanter

Tema 11: Snapseurter

forskellige ting, som ølbrygning og til at stoppe voldsom menstruation, næseblod, mavesår.

Røllike blev anvendt ved fødsler, hvor blodstyrning kan forekomme, og hindrede samtidig, at barnet blev et misfoster.

Tevand kogt på røllikeblade, skulle være et sikkert middel mod rynker, og ekstrakt af røllike indgår i dag i ansigtsvand, shampoo og midler mod skæl.

Saft fra planten virker blødgørende og helende på sprukken hud, og bruges til ansigtsmasker.

Den urtekyndige Simon Paulii skriver: 'Den almindelige hvide røllike, som man almindeligvis kalder sår-urt, er dem som kan læge sår.'

Han fortæller videre om en mand, der fik næsen hugget af. Han satte stumpen på igen, forbandt såret så godt han kunne og lagde rølliker, blandet i vin på skaden, der straks holdt op med at bløde. Stumpen voksede fast og 'der blev ikke engang noget særligt ar'!

Han fortæller videre, at bønderne der på egnen, brugte planten, 'når de i slagsmål bliver hugne eller af kniv skårne'.

Rølliken kunne også bruges i kampen mod djævlbesættelse /sindsyge:

Der skulle læses 7 messer over planten, og derefter koges en te, som den besatte skulle drikke ud af en kirkeklokke! Anvisninger på at bruge kirkens klokker som bæger er ikke usædvanlig i middelalderen, hvor klokkerne (forhåbentlig) var noget mindre end dem vi kender fra nutiden.

Tilsyneladende var det problematisk, at få dem hængt ordentligt op igen, i alt fald findes der en norsk forordning, der bestemmer, hvordan der skal dømmes, hvis en af kirkens klokker falder ned og rammer nogen. I så fald skal sognet bøde 9 mark.

Røllike var i middelalderen universalmidlet mod smerter i maven og blødende sår. Den tørrede plante sælges angiveligt fortsat fra urteapoteker.

I 1893 viger den pladsen i farmakopeen (apotekernes leksikon) for mere moderne medikamenter.

Til snaps anvendes de nyudsprungne blomster, der tørres over et par dage før de klippes fra stænglerne, puttes på flaske og overhældes med snaps, trækker 4-5 dage, før essensen filtreres og lægges til lagring og klaring. Drikkes meget fortyndet efter lagring.

Røllike anvendtes desuden til farvning af tøj.

I dag har urten fundet en plads i det 'nye nordiske køkken', hvor den krydrede plante kan indgå i menuen.